

STORTINGET

Innst. 117 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:42 S (2025–2026)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Kjersti Toppe, Erling Sande og Maren Grøthe om å unngå samfunnsskadelige følger av innføring av forenklet forelegg ved mindre narkotikalovbrudd

Komiteens behandling

Justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen har uttalt seg om forslaget i brev av 15. desember 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at forenklete forelegg som ilegges som straffereaksjon ved overtredelse av legemiddelloven § 31 a, skal føres inn i reaksjonsregisteret og framkomme i politiattester.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomgå annet relevant regelverk og politiets praksis for å påse at forenklete forelegg registreres i reaksjonsregisteret, og at opplysningene kan innhentes og videreformidles av klareringsmyndighetene i arbeidet med å ivareta samfunnsskadelige hensyn.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Even H. Eriksen, June Trengereid Gruer, Farukh Qureshi og Kristine Løfshus Solli, fra Fremskrittspartiet, Anette Carnarius Elseth, lederen Jon Engen-Helgheim, Finn Krokeide og Stian Storbukås, fra Høyre, Mari Holm Lønseth og Helene Røsholt, fra Senterpartiet, Trine Fagervik, fra Miljøpartiet De Grønne, Julie E. Stuestøl, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Edvard Askjer, viser til representantforslaget fra representantene Bentzen, Toppe, Sande og Grøthe som fremmer representantforslag om å unngå samfunnsskadelige følger av innføring av forenklet forelegg ved mindre narkotikalovbrudd.

Komiteen viser til at forslagsstillerne mener bruk av forenklete forelegg vil kunne gjøre det vanskeligere å ivareta sikkerhetslovens formål om å trygge nasjonale sikkerhetsinteresser og påse at sikkerhetstruende virksomhet ivaretas.

Komiteen viser videre til at forslagene i representantforslaget for det første har til hensikt at forenklete forelegg skal fremkomme i politiattester, og for det andre at slike forelegg kan innhentes og videreformidles

klareringsmyndighetene i arbeidet med å ivareta samfunnskritiske hensyn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne, viser til representantforslaget om å unngå samfunnsskadelige følger av innføring av forenklet forelegg ved mindre narkotikalovbrudd.

Flertallet viser til at Stortingets flertall allerede har trukket opp tydelige føringer for hvordan ordningen med forenklede forelegg skal innrettes gjennom Innst. 518 L (2024–2025). Flertallet presiserte her at personer som gis betinget påtaleunndlatelse, ikke skal komme dårligere ut enn personer som vedtar forenklet forelegg, herunder at registrerte opplysninger:

«[...] må sperres umiddelbart [...] slik at de ikke fremkommer på uttømmende politiattest.»

Flertallet viser videre til statsrådens brev av 15. desember 2025, hvor statsråden understreker at gjeldende praksis er i tråd med lovgivers forutsetninger, og at forenklede forelegg ikke har vært anmerket på rullebladet. Statsråden påpeker også at dette har vært «en forutsetning for å lykkes med den eksisterende ordningen», og fremholder at det vil bli vurdert hvordan disse hensynene kan ivaretas i det videre arbeidet med forskriften om forenklet forelegg etter legemiddeloven § 31 a.

Flertallet peker på at de problemstillingene som representantene fra Senterpartiet løfter, herunder behovet for å ivareta samfunnssikkerhet, likebehandling og forutsigbarhet i reaksjonssystemet, allerede er ivare tatt innenfor rammene av flertallets enighet og gjeldende oppfølging i departementet.

Flertallet legger derfor til grunn at regjeringens forskriftsarbeid følger de føringer som Stortingets flertall har gitt, både når det gjelder registreringspraksis, reaksjonsnivå og tilgjengelige tvangsmidler, og understreker behovet for en ordning som både er rettssikker, forholdsmessig og i tråd med rusreformens intensjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser til behandlingen av Innst. 518 L (2024–2025) og vedtaket om at forenklet forelegg heretter skal være normalreaksjonen overfor personer over 18 år ved befatning av mindre mengder narkotika til eget bruk, jf. ny § 31 a i legemiddeloven. Disse medlemmer er bekymret for konsekvensene av vedtaket når det gjelder hvilken effekt en slik reaksjonsform vil ha for normalisering av narkotikabruk i samfunnet. En annen bekymring er hvordan dette vil kunne svekke myndighetenes mulighet til å innhente relevante opplysninger i forbindelse med vandelsvurdering og annen klarering av personer som søker utdanning og tjeneste i samfunnskritiske virksomheter.

Disse medlemmer mener det er nødvendig at politiet og andre myndigheter som foretar vandelskontroll, har tilgang til informasjon om alle relevante straffereaksjoner. Disse medlemmer viser til at også statsråden understreker betydningen av dette i sin vurdering av representantforslaget, jf. brev datert 15. desember 2025 som er vedlagt denne innstillingen, slik:

«Generelt er det viktig at politiet og andre myndigheter som foretar vandelskontroll og andre vurderinger av betydning for samfunnssikkerheten, har tilgang til de opplysninger som er nødvendig for å ivareta formålet med kontrollen.»

Disse medlemmer vil påpeke at dette hensynet nå står i fare når normalreaksjonen settes til forenklet forelegg. Potensielt vil da gjentakende overtredelser av brudd på legemiddeloven § 31 a kunne kamoufleres på et ellers rent rulleblad. Dette vil gjøre det vanskeligere å avdekke om en person faktisk er rusavhengig eller utviser dårlig dømmekraft når det gjelder illegale rusmidler – hvilket også kan si noe om personens holdning til lover og regler mer generelt. Informasjon om mindre narkotikaovertridelser kan også være viktig for å vurdere risikoen for at en person er i et avhengighetsforhold eller har andre bindinger til kriminelle personer. For personer som søker utdanning eller arbeid i politiet, forsvaret og andre samfunnskritiske virksomheter, kan dette utgjøre en potensiell sikkerhetsrisiko.

Disse medlemmer merker seg videre at statsråden i sin uttalelse til representantforslaget også skriver at:

«Når ordningen utvides til å omfatte overtredelser av legemiddelovens straffebestemmelse om befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk, må det gjøres en vurdering av om politiet og andre relevante myndigheter i noen tilfeller bør ha tilgang til opplysninger om vedtatte forenklede forelegg i disse sakene, og om det er behov for registrering utover det som er praksis i dag.»

Disse medlemmer oppfatter dette slik at statsråden anerkjenner problemstillingen som er reist i representantforslaget, og behovet for å påse at relevante opplysninger i vedtatte forenklede forelegg registreres og gjøres tilgjengelige for relevante myndigheter for slik å kunne ivareta samfunnskritiske hensyn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil vise til at Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti stemte imot innføringen av endringene i straffeloven og legemiddeloven mv. om befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk, ofte kalt «rusreformen», vedtatt av Stortinget 10. juni 2025.

Disse medlemmer står fast på at all bruk og besittelse av narkotika bør være forbudt, og forbudet bør kunne håndheves av politi og påtalemyndighet, samtidig som tunge rusmiddelavhengige ikke skal møtes med straff, men med nødvendig helsehjelp og oppfølging. Disse medlemmer noterer at innføringen av forenklet forelegg som normalreaksjon i mindre narkotikasaker, bygger på forutsetninger som i ettertid fremstår uklare og mangelfullt utredet, herunder spørsmålet om registrering av slike forelegg i politiets reaksjonsregister. Disse medlemmer finner følgelig representantforslaget betimelig, og deler forslagsstillernes vurdering av at dagens praksis reiser prinsipielle så vel som rettslige spørsmål knyttet til forholdet mellom politiregisterloven og politiets faktiske registreringsrutiner. Disse medlemmer mener vurderingen støttes opp av at det både i juridisk fagmiljø og fra Justis- og beredskapsdepartementet selv er reist tvil om hvorvidt gjeldende praksis er i samsvar med lovens ordlyd og formål. Disse medlemmer mener at manglende registrering av forenklede forelegg eksempelvis kan vanskeliggjøre å fange opp gjentakende narkotikalovbrudd som kan indikere behov for tidlig hjelp eller målrettede tiltak, og samtidig svekke mulighetene for å ivareta sikkerhetslovens formål om å beskytte nasjonale sikkerhetsinteresser gjennom relevante vandels- og klareringsvurderinger, som fremhevet av forslagsstillerne.

Disse medlemmer vurderer videre at dersom forenklede forelegg er å anse som straffereaksjoner, men behandles vesentlig annerledes enn andre bøter, svekkes konsistensen i strafferetten og det skapes uklarhet om hva som faktisk utgjør en strafferettslig reaksjon.

På denne bakgrunn støtter disse medlemmer representantforslagets forslag 1 og 2 for å klargjøre de rettslige følgene av Stortingets vedtak samt arbeide for at politiets praksis kommer i samsvar med politiregisterlovens bestemmelser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er uakseptabelt at det ikke fremkommer i politiattester om søkere til Politihøgskolen tidligere har blitt ilagt forenklet forelegg ved overtredelse av legemiddeloven § 31 a.

Disse medlemmer mener det er svært beklagelig at Stortinget vedtok en lovhjemmel som gjorde forenklet forelegg til en normalreaksjon ved mindre narkotikalovbrudd, og spesielt at konsekvensene av dette ikke var utredet før behandlingen av Prop. 112 L (2024–2025).

Disse medlemmer vil påpeke at kjøp av ulovlige narkotiske stoffer og legemidler innebærer at man aktivt må oppsøke kriminelle nettverk eller enkeltpersoner for å gå til anskaffelse av dette, noe som etter disse medlemmers mening i seg selv er diskvalifiserende for å søke seg inn til politiutdanning.

Disse medlemmer viser til at ansatte i politiet både må inneha førerkort klasse B, og ha våpentrening og godkjenning både for pistol og maskinpistol. Her stiller lovverket krav til «edruelighet», noe som fremstår som lite forenlig med å ha vært i besittelse av narkotika.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser til representantforslaget og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at forenklede forelegg som ilegges som straffereaksjon ved overtredelse av legemiddeloven § 31 a, skal føres inn i reaksjonsregisteret og framkomme i politiattester.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå relevant regelverk og politiets praksis for å påse at forenklede forelegg registreres i reaksjonsregisteret, og at opplysningene kan innhentes og videreformidles av klareringsmyndighetene i arbeidet med å ivareta samfunnskritiske hensyn.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet de Grønne støtter rusforliket som ble inngått på Stortinget våren 2025, der å gå over til forenklede forelegg for mindre rusovertridelser var en sentral del av forliket. Dette representantforslaget innebærer i realiteten en skjerpelse av straffenivået, i strid med hva tung forskning på rusfeltet anbefaler.

Dette medlem viser til at det fremste målet med ruspolitikken skal være å hjelpe folk ut av avhengighet, inn i gode hjelpetilbud, og inn i arbeidsmarkedet. Dette forslaget vil derimot heve terskelen for å søke hjelp, ved å bidra til ytterligere utenforskap og mistillit blant personer som sliter med rusavhengighet, i tillegg til at det vil gjøre det enda vanskeligere for denne gruppen å komme seg inn i arbeidslivet. Det ville vært både kontraproduktivt og svært uheldig.

Dette medlem ser ingen grunn til at tidligere personlig befatning med mindre mengder rusmidler medfører en naturlig sikkerhetsrisiko, og dermed skal være diskvalifiserende for en mengde yrker og utdanninger i all framtid. Stortingets fokus burde være rettet mot hvordan man skal hjelpe dem som tidligere har slitt med rus, inn i samfunnet og arbeidslivet igjen – ikke på hvordan vi kan sette opp enda flere barrierer for å holde dem utenfor.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at forenklede forelegg som ilegges som straffereaksjon ved overtredelse av legemiddeloven § 31 a, skal føres inn i reaksjonsregisteret og framkomme i politiattester.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomgå relevant regelverk og politiets praksis for å påse at forenklede forelegg registreres i reaksjonsregisteret, og at opplysningene kan innhentes og videreformidles av klareringsmyndighetene i arbeidet med å ivareta samfunnsskrittiske hensyn.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:42 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent-Joachim Bentzen, Kjersti Toppe, Erling Sande og Maren Grøthe om å unngå samfunnsskadelige følger av innføring av forenklet forelegg ved mindre narkotikalovbrudd – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 10. februar 2026

Jon Engen-Helgheim

leder

Stian Storbukås

ordfører

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
25/6956 - MER

Dato
15.12.2025

Dokument 8:42 S (2025-2026) Representantforslag om å unngå samfunnsskadelige følger av innføring av forenklet forelegg ved mindre narkotikalovbrudd

Jeg viser til justiskomiteens oversendelse 25. november 2025 av representantforslag fra Bent-Joacim Bentzen, Kjersti Toppe, Erling Sande og Maren Grøthe om å unngå samfunnsskadelige følger av innføring av forenklet forelegg ved mindre alvorlige narkotikalovbrudd.

Jeg har følgende, delvis overlappende, kommentarer til representantenes to forslag:

1. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at forenklede forelegg som ilegges som straffereaksjon ved overtredelse av legemiddeloven § 31 a, skal føres inn i reaksjonsregisteret og framkomme i politiattester.*

Regjeringen følger nå opp stortingsflertallets forutsetninger for ikraftsetting av lov 20. juni 2025 nr. 83 om endringer i straffeloven og legemiddeloven mv. (befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk), slik de fremkommer i Innst. 518 L (2024-2025) og tilhørende vedtak. Blant annet har Justis- og beredskapsdepartementet, i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, igangsatt arbeidet med å utarbeide forslag til ny forskrift om forenklet forelegg for de mindre alvorlige narkotikaovertredsene, jf. hjemmelen som ble vedtatt innført i legemiddeloven ny § 31 a. Forslaget skal sendes på høring før en endelig forskrift kan fastsettes og endringsloven kan settes i kraft.

Som representantene påpeker, var hjemmelen for forenklet forelegg i mindre alvorlige narkotikasaker ikke foreslått i Prop. 112 L (2024-2025). For å sikre at den nye ordningen ivaretar alle relevante hensyn, samtidig som man følger opp de signaler som er gitt av flertallet i justiskomiteen i Innst. 518 L (2024-2025), vil det bli foretatt grundige vurderinger som del av arbeidet med nevnte forskrift. Jeg viser i denne forbindelse til at flertallet blant annet har uttalt at personer som er gitt betinget påtaleunndlatelse, ikke skal komme dårligere ut med hensyn til registrering enn personer

som vedtar forenklet forelegg. Flertallet uttaler derfor at ved illeggelse av betinget påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker, må den registrerte opplysningen sperres umiddelbart etter registrering, slik at den ikke fremkommer på uttømmende politiattest. Flertallet bygger dermed antakelig forutsetningsvis på at forenklete forelegg ikke skal fremkomme på politiattest, jf. politiregisterloven § 40 nr. 3 bokstav d og § 41 nr. 1 bokstav b. Etter dagens praksis, blir for øvrig ikke forenklete forelegg som ilegges i dag, registrert i reaksjonsregisteret, se mitt svar nedenfor på spørsmål 2.

Generelt er det viktig at politiet og andre myndigheter som foretar vandelskontroll og andre vurderinger av betydning for samfunnssikkerheten, har tilgang til de opplysninger som er nødvendig for å ivareta formålet med kontrollen. Videre må det vurderes hvilke opplysninger om tidligere reaksjoner for mindre alvorlige narkotikaovertridelser som politiet og påtalemyndigheten har behov for for å vurdere hva som er riktig reaksjon overfor den enkelte, i tråd med intensjonen i regjeringens rusreform. Samtidig har det blitt antatt å være en forutsetning for å lykkes med den eksisterende ordningen med forenklete forelegg at foreleggene ikke anmerkes som overtrjedelse på rullebladet, og at boten ikke har blitt registrert i politiets bøtere register, se Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven), punkt 12.6.1.

Jeg vil i det videre arbeidet vurdere hvordan disse hensynene kan ivaretas innenfor rammene av den politiske enigheten som ble inngått i juni. Det er for tidlig å forskuttere hvilke forslag til regler som vil bli sendt på høring.

2. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå annet relevant regelverk og politiets praksis for å påse at forenklete forelegg registreres i reaksjonsregisteret, og at opplysningene kan innhentes og videreformidles av klareringsmyndighetene i arbeidet med å ivareta samfunnskritiske hensyn.*

Jeg har merket meg diskusjonen om hvorvidt politiets praksis med ikke å registrere vedtatte forenklete forelegg i reaksjonsregisteret er i tråd med politiregisterloven og politiregisterforskriften.

Justis- og beredskapsdepartementets vurdering er at praksis er i tråd med lovgivers forutsetning ved vedtakelsen av politiregisterloven. Dagens praksis viderefører den langvarige ordningen som fulgte av den tidligere strafferegistreringsloven, som ikke ga hjemmel for å registrere forenklete forelegg i datidens bøtere register. En slik videreføring var anbefalt av politiregisterutvalget i Ot.prp. nr. 108 (2008-2009), punkt 12.6.2, og har blitt lagt til grunn i praksis siden politiregisterloven ble vedtatt. Følgelig registreres ikke forenklete forelegg i dag, utover det som skjer hos Statens Innkrevingssentral for innkrevingsformål. I veitrafikksaker har man i tillegg et system med prikkbelastning. I forbindelse med regelverksarbeidet som må gjøres for å følge opp flertallets merknader i Innst. 518 L (2024-2025) før ikraftsetting av lov 20. juni 2025 nr. 83, vil departementet se nærmere på dagens regulering av hvilke opplysninger som skal registreres i reaksjonsregisteret.

Det er flere hensyn som ligger til grunn for gjeldende rett og praksis med at forenklede forelegg ikke registreres i politiets reaksjonsregister. Forenklede forelegg har hittil kun vært hjemlet for mindre alvorlige masseovertredelser på noen få saksområder, og unnlatt registrering har vært ansett som riktig for å understøtte ordningens formål og funksjon. Når ordningen utvides til å omfatte overtredelser av legemiddelovens straffebestemmelse om befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk, må det gjøres en vurdering av om politiet og andre relevante myndigheter i noen tilfeller bør ha tilgang til opplysninger om vedtatte forenklede forelegg i disse sakene, og om det er behov for registrering utover det som er praksis i dag. Denne vurderingen vil skje som ledd i utredningen av et en ny forskrift om forenklet forelegg for de mindre alvorlige narkotikaovertredelsene, som altså vil bli sendt på høring. I den forbindelse må også betydningen av slike opplysninger for vandelsvurderinger og for andre vurderinger som har betydning for samfunnssikkerheten, herunder klareringer, behandles.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

